

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Pohjola, Liisi; Ruoranen, Minna

Title: Hankkeen päätösseminaarin monialainen toteutus ja keskeiset oivallukset

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: ©2023 Tekijät & Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

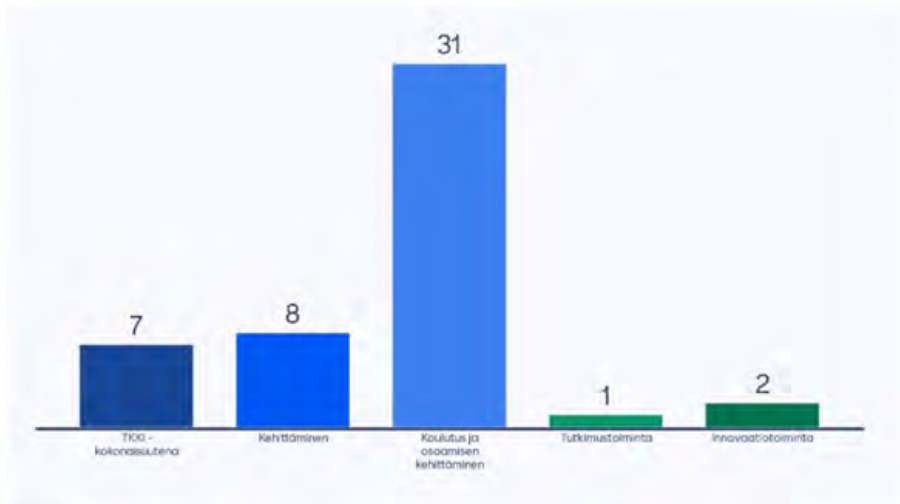
Pohjola, L., & Ruoranen, M. (2023). Hankkeen päätösseminaarin monialainen toteutus ja keskeiset oivallukset. In J. Mäkelä, & M. Ruoranen (Eds.), *Monialaisen yhteistyön voima virtuaalisissa ja reaali maailman toimintaympäristöissä : keskisuomalaista toimintamallia rakentamassa* (pp. 58-66). Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja, 326. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-698-9>

6 HANKKEEN PÄÄTÖSSEMINAARIN MONIALAINEN TOTEUTUS JA KESKEISET OIVALLUKSET

Liisi Pohjola & Minna Ruoranen

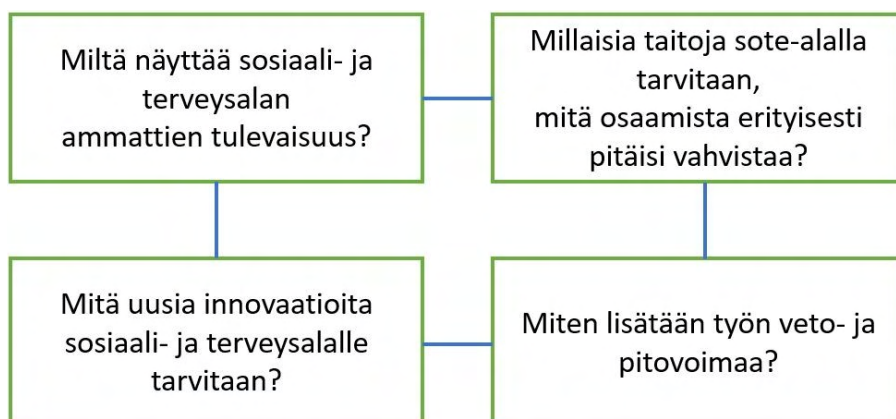
SimO-hankkeen päätösseminaari päätettiin järjestää yhteistyössä hyvinvointialueiden valtakunnallisen kouluttajien ja kehittäjien verkostotapaamisen kanssa. Seminaari suunniteltiin monialaisessa yhteistyössä Keski-Suomen hyvinvointialueen ja Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen edustajien kanssa. Suunnitteluprosessi oli mielenkiintoinen ja opettavainen. Siinä keskustellen ja harkiten yhdistettiin eri organisaatioiden ja alojen toiveita ja näkemyksiä koko seminaarin kohdeyleisöä palvelevaksi. Seminaarin kohdeyleisönä olivat hyvinvointialueiden ja sosiaalialan osaamiskeskusten koulutuksen ja kehittämisen asiantuntija sekä keskisuomalaiset simulaatio toimijat. Seminaarin kustannukset jaettiin järjestäjille tahoille seminaariin oletetun osallistujamäärän mukaan. Seminaarin ohjelma räätälöitiin tulevaisuusorientoituneeksi ja tilaisuuden pääpuhujaksi saatiin futuristi, tiedekirjailija Perttu Pölönen. Seminaarin nimeksi muotoutui jo varhaisessa vaiheessa Tulevaisuuden taidot ja työelämän vallankumous. Tässä luvussa kerromme seminaarin sisällöistä ja keskeisistä oivalluksista.

Tulevaisuuden taidot ja työelämän vallankumous -seminaari järjestettiin 23–24.3.2023 Keski-Suomen sairaala Novassa. Seminaaripäivien aikana kuultujen ajankohtaisten, soite-alaan ja sen tulevaisuuden näkyymiin liittyvien puhujien lisäksi keskusteltiin yhdessä osallistavien menetelmin. Seminaaripäivien osallistajat pääsivät kuulemaan myös SimO-hankkeen teemoista, muun muassa silmänliikeanalyysin hyödyntämisestä, sekä simulaatio- ja virtuaalisen ympäristön hyödyntämisestä niin koulutuksessa, kuin työelämässä. Tulevaisuuden soite-alan taitojen ja virtuaalitodellisuuden hyödyntämisen mahdollisuudet linkittyivät keskusteluissa toisiinsa läpi seminaarin. Seminaarin osallistajat olivat pääosin koulutuksen ja osaamisen kehittämisen asiantuntijoita, ks. kuvio 1.

Kuvio 1. Tulevaisuuden taidot -seminaarin osallistujien tulokulmat.

Molempina seminaaripäivinä osallistujien tukena toimi auditorion seinään heijastettu Padlet-seinä, jonne päiviin osallistujat pääsivät reaaliajassa kirjoittamaan kommentteja tai kysymyksiä puhujille. Näin saatiin toteutettua interaktiivista keskustelua yleisön ja puhujien kesken ja osallistujat pääsivät pohtimaan sitä, millaisia ammattilaisia he omilla aloillaan ovat. Padlet-seinän käyttö osoittautui toimivaksi tavaksi osallistaa kuuntelijoita ja syventää seminaarin puhujien aiheita. Seminaaripäivien toiminnallisessa osiossa osallistujat pääsivät pienryhmissä keskustelemaan sosiaali- ja terveysalan tulevaisuudesta kuviossa 2. esitettyjen kysymysten avulla.

Kuvio 2. Sosiaali- ja terveysalan tulevaisuutta koskevat kysymykset, joita käsiteltiin Tulevaisuuden taidot ja työelämän vallankumous seminaarissa.

Kysymykset herättivät runsaasti keskustelua ja aiheita käsiteltiin yhdessä osallistujien käyttämien puheenvuorojen ja lisäkysymysten avulla. Alle on poimittu keskusteluista esiin nousseita pääteemoja ja niihin liittyviä pohdintoja. Teemat liittyvät sote-alan tulevaisuuden lisäksi vahvasti myös nykyisyyteen ja tämän hetken työelämän haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Myös digitaitojen tärkeys ja tulevaisuuden virtuaali- ja simulaatiokoulutusmahdollisuudet herättivät kiinnostusta.

SOTE-ALAN HARJOITTELUPAIKAT

Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden työharjoittelut herättivät keskustelua. Vaikka työharjoittelulla on yleensä merkittävä rooli sote-alan koulutuksessa, työharjoittelun ohjaajilla on usein käytössään harjoittelun kuormittavuuteen nähden riittämätön aikaresurssi. Tällöin käy helposti niin, että työntekijällä ei ole tarpeeksi aikaa tarjota laadukasta ohjausta ja perehdytystä harjoittelussa olevalle opiskelijalle.

Joillakin erikoisaloilla harjoittelussa olevien opiskelijoiden suuri määrä koettiin kuormittavaksi. Työntekijällä ei ole mahdollisuutta juuri koskaan tehdä työtään ilman, että vierellä kulkisi joko harjoittelussa oleva opiskelija, tai perehdytyksessä oleva tuore kollega. Tämä koettiin kuormittavana ja heikentävän paitsi työssäjaksamista kuin opiskelijoiden oppimismahdollisuuksia. Vaikka jokaisesta harjoittelussa olleesta oppilaasta maksetaan työyhteisölle harjoittelijarahaa, ei tämä palkkio usein näy konkreettisesti opiskelijaa perehdyttävälle

työntekijälle. Seminaarin osallistujajoukko toivoi, että työntekijöitä tuettaisiin tulevaisuudessa vielä enemmän tärkeässä tehtävässään tulevien sote-alan ammattilaisten ohjaajina sekä ajallisesti, että rahallisesti.

OMAN TYÖN KEHITTÄMINEN SOTE-ALALLA

Oman työn kehittämisen mahdollisuudet nähtiin ongelmallisena niin sosiaali- kuin terveysalallakin. Oman työn kehittäminen nähtiin poikkeuksetta tärkeänä, mutta työnantajan puolelta saatava aikaresurssi ja ohjaus usein riittämättömänä. Esille nousi myös ajatus siitä, onko kehittäminen tarpeeksi suunnitelmallista. Ei riitä, että yksi työntekijä tai ammattikunta kehittää toimintaansa, vaan usein kehittämiseen täytyisi saada kaikki sidosryhmät mukaan (esim. sairaalassa hoitajat, lääkärit, sairaalahuoltajat riippuen kehityskohteesta). Hierarkkisessa ja tiivistä moniammatillista työtä tekevissä organisaatioissa yli toimintarajojen tehtävä kehittämistyö palvelisi työyhteisöjä laadukkaasti. Myös digitaalisuuden kehittyminen herätti keskustelua. Työyhteisöiltä ja johtoportaalta toivottiin edelläkävijyyttä, resursseja ja innovatiivista otetta työn kehittämisen mahdollisuuksiin. Esimerkiksi simulaatio-oppiminen oman osaamisen päivittämisessä ja moniammatillisen työskentelyn edesauttajana koettiin kiinnostavana mahdollisuutena.

HYVINVOINTIALUEIDEN JA SOSIAALI- JA TERVEYSALAN JOHTAMISRAKENTEET

Sosiaali- ja terveysalan johtamisrakenteet nousivat keskeiseksi aiheeksi, kun pohdittiin sote-alan tulevaisuutta. Kysymykseksi nousi, onko johtajarakenne tarpeeksi heterogeeninen, jotta jokaisen sosiaali- ja terveysalan ammattiryhmän erityistarpeet tulevat kuulluiksi. Esimerkiksi ylhäältä päin johdettu kehittämistyö ei välttämättä onnistu koko alan läpileikkaavana, jos johtoportaalta ei ole tarpeeksi ajantasaista substanssi- ja yhteistyöosaamista. Sote-alan johdossa olisi hyvä olla henkilöitä eri aloilta ja ammattiryhmistä, jotta koko sosiaali- ja terveysalan kenttää voitaisiin johtaa mahdollisimman laadukkaasti nyt ja tulevaisuudessa.

SOTE-ALAN MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

Moniammatillisen yhteistyön lisäämistä toivottiin koko sote-alan läpileikkaavana. Monialaisen yhteistyön tunnistaminen ja sen tarpeen tunnustaminen koettiin tärkeänä. Myös sote-alan järjestelmien ja hierarkkisen organisaation

työlle tuomat haasteet tiedostettiin ja toivottiin, että niitä nostettaisiin aktiivisesti esille. Aidosti moniammatillisen opetuksen lisääminen jo sote-alan opetussuunnitelmiin koettiin mielenkiintoisena tulevaisuuden näkymänä sosiaali- ja terveysalalla ja sen uskottiin olevan hyvä keino lisätä spontaaniakin moniammatillisuutta tulevaisuuden työelämässä.

Sosiaali- ja terveysalan opetussuunnitelmien päivittämisen lisäksi simulaatio- ja tutkimuskeskuksia toivottiin Suomeen lisää, jotta monialaista yhteistyötä voidaan simuloida jo ennen työyhteisöön jalkauttamista. Esimerkkinä nostettiin esille Satasairaalan uusi simulaatiokeskus, jossa voidaan harjoitella laajasti erilaisia taitoja elvytyksestä ja potilaan tutkimisesta aina kohtaamisen ja tilanteiden johtamiseen saakka. Simulaatio- ja tutkimuskeskuksissa vierailleet seminaarikävijät kokivat tämän kaltaisen työskentelyn ja oppimisen tehokkaana tapana vastata sote-alan kehitykseen ja uusien innovaatioiden jalkauttamiseen. Esille nostettiin esimerkiksi mahdollisuus liikuvasta simulaatiokeskuksesta haja-asutukselle, minkä sisällä mahdollistettu harjoittelu voisi lisätä myös työssä oppimista ja yhteistyötä kokoneidenkin ammattilaisten välillä. Eri organisaatioiden kesken perustettu keskus vähentäisi kustannuksia ja mahdollistaisi tehokkaasti monialaisen- ja tieteisen simulaatio-oppimisen.

TEKNOLOGIA SOSIAALI- JA TERVEYSALALLA

Sosiaali- ja terveysala käyttää koko ajan enenevässä määrin digitaalisia sovelluksia ja palveluita. Seminaarin kävijät pohtivat, ovatko nämä innovaatiot tarpeeksi kaikkien saatavilla ja onko niiden täysipainoiseen hyödyntämiseen tarvittavaa osaamista.

Seminaarin osallistujien kokemuksena oli, että työssäkäyvien ja vanhemman väestön digitaidoissa voi olla merkittäväkin ero. Tällöin palveluiden ulkopuolelle jäävät ne, jotka palveluita eniten tarvitsevat, eivätkä palvelut pysty näin ollen vastaamaan tarpeeksi laajasti koko sosiaali- ja terveydenhuollon kenttään. Tekoälysovellusten kehittäjien substanssiosaaminen nähtiin tärkeänä seikkana. Digitaalisia alustoja ja sovelluksia kehittäessä on tärkeää ymmärtää, millaiselle kohderyhmälle ja millaiseen työympäristöön sovellusta ollaan viemässä. Kohderyhmän tuntemus auttaa luomaan käyttäjäystävällistä ja tarkoitukseen sopivaa teknologiaa, joka tukee hoitotyön onnistumista eri sosiaali- ja terveysalan kentillä. Digitaaliset sovellukset eivät myöskään saa kokonaan poistaa ihmiskontaktia, vaan on tärkeää nähdä tekoäly ihmisen apulaisena, ei korvaajana.

TULEVAISUUDEN TAIDOT JA TAITOTITTELIT

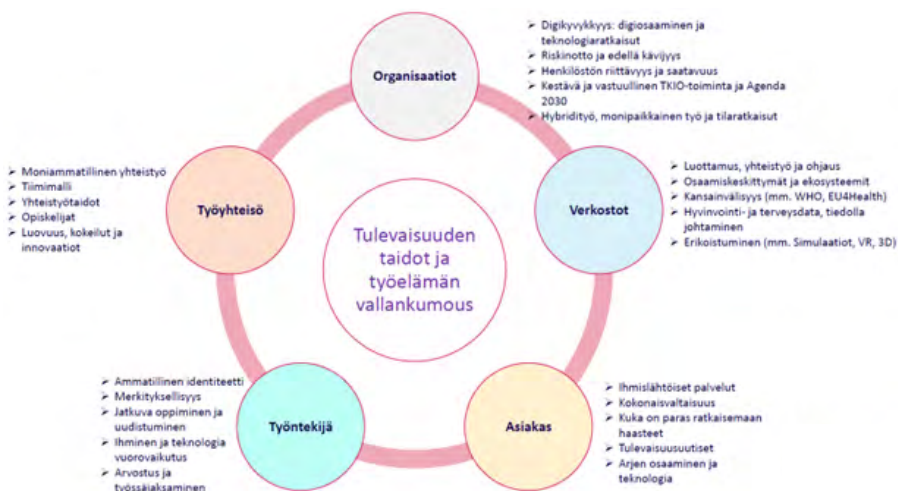
Seminaarin yhtenä pääpuhujana saimme kuulla Perttu Pölösen ajatuksia tulevaisuuden taidoista ja työelämän muutoksista. Perinteisten oppiaineiden sijasta Perttu puhui innostavasti tulevaisuuden taidoista, kuten kommunikaatio ja tarinankerronta, myötätunto ja rehellisyys, uteliaisuus ja kokeilu, hyvinvointi ja itsetuntemus. Pölösen mukaan tutkintokoulutuksen ja työssä oppimisen ”lukujärjestystä” tulisi muuttaa vastaamaan tulevaisuudessa tarvittavia taitoja. Vaikka moni vanha taito tai ammattiala katoaa työn teknologisoitumisen myötä, syntyy tilalle uusia tehtäviä, taitoja ja myös ammatillisia aloja. Tekoälyn kehittyessä myös oppiaine- ja alakohtaiset taidot ikään kuin muuttuvat, sitä mitä tekoäly ei (vielä) kykene tekemään, tarvitaan lisää inhimilliseksi osaamiseksi. Pölönen herätteli osallistujia myös miettimään millainen taitotitteli voisi kuvata omaa ammatillista roolia paremmin kuin perinteinen ammattinimike (opettaja, lääkäri, hitsaaja). Osallistujat pääsivät hetken miettimisen jälkeen kirjaamaan itselle sopivia taitotittleitä ylös siten, että tuloksista muodostui sanapilvi, ks. kuvio 3.

Kuvio 3. Tulevaisuuden taidot -seminaarissa tuotettu sanapilvi taitotittleistä (katso tarkemmin Pölönen, 2020).

YHTEENVETO SEMINAARISTA

Jyväskylän ammattikorkeakoulun Hyvinvointiyksikön tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan päällikkö Kare Norvapalo kiteytti seminaarin keskeiset oivallukset seminaarin päätössanoissaan, ks. kuvio 4. Seminaarissa käsiteltiin tulevaisuuden taitoja ja työelämän muutoksia organisaation ja verkostojen, työyhteisön ja työntekijän sekä asiakkaan näkökulmista.

Kuvio 4. Tulevaisuuden taidot -seminaarin yhteenveto (Norvapalo, 24.3.2023).

Norvapalo toi puheessaan esille myös sekä sosiaali- ja terveysalan, että koulu- ja tutkimuksen tulevaisuuden sekä sen tuomia haasteita ja mahdollisuuksia.

Seminaarista kerättiin Webropol-kyselyn avulla myös osallistujapalautteita. Palautteeseen vastasi 36 päiviin osallistunutta henkilöä, joista 30 antoi palautteen molempien päivien, ja kuusi torstain osalta. Palautteessa pyydettiin vastaamaan sekä avoimiin-, että monivalintakysymyksiin. Kysymykset käsitelivät sekä päivien käytännön järjestelyjä, että sisältöä ja päivien aiheiden käytettävyyttä omassa työssä. Palautteesta seminaarista oli positiivista (ks. taulukko 1), ja esille nostettiin tärkeitä kehittämisen kohteita.

TAULUKKO 1. Seminaariin osallistuneiden kokemuksia asteikolla 1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä, n=36.

	1	2	3	4	5	En osaa sanoa	Keskiarvo	Mediaani
Sain uutta tietoa seminaarissa	0,0%	8,3%	16,7%	47,2%	27,8%	0,0%	3,9	4,0
Sain käytännön vinkkejä ja tukea työhöni seminaarista	2,8%	13,9%	22,2%	47,2%	13,9%	0,0%	3,6	4,0
Aion hyödyntää seminaarissa oppimaani jatkossa	0,0%	2,8%	20,0%	54,3%	22,9%	0,0%	4,0	4,0
Olin motivoitunut osallistumaan seminaariin	0,0%	0,0%	0,0%	41,7%	58,3%	0,0%	4,6	5,0

Kehittämisen kohteiksi nousi muun muassa päivän intensiteetti, sekä tietyt tekniset haasteet. Myös mahdollisuus tutustua vielä syvemmin päivän aiheisiin ja rinnakkaistoteutuksiin nousi vastauksissa esille. Konkreettisenä esimerkkinä toivottiin tietoa erilaisista koulutusmahdollisuuksista, niiden muodoista ja käytöstä erityisesti tulevaisuusajatteluun nojaten.

Kuva 1. Tulevaisuuden taidot ja työelämän vallankumous -seminaarissa visioitiin tulevaisuutta, panelisteina Jukka Karjalainen (vas.), Tommi Kärkkäinen, Raija Hämmäläinen, Pekka Neittaanmäki ja paneelin vetäjänä Teuvo Antikainen. Valokuvaaja Juho Jäppinen.

Seminaaripäivien toteutus oli järjestäjien mielestä onnistunut. SimO-hankkeen projektitiimi koki oppineensa päivien aikana paljon, ja tuotua hankkeen sanomaa sekä tulevaisuusajattelua kattavasti esille. Kokonaisuudessaan seminaaripäivät mahdollistivat uusia ajatuksia ja oivalluksia sote-alan työskentelyn ja rakenteiden tulevaisuuden mahdollisuuksista. Simulaatio-oppiminen työn tukena, uudet innovaatiot ja oman työyhteisön kehittäminen monialaisessa yhteistyössä olivat koko seminaarin läpileikkaavia teemoja.

LÄHDE

Pölönen, P. 2020. Tulevaisuuden lukujärjestys. Helsinki: Otava.